

Жук І.Я.

к.мист., доцент,

Кафедра нової і новітньої історії України,
Український католицький університет

БІОГРАФІЯ ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО В ІСТОРИЧНИХ НАРАТИВАХ: АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНИХ ТЕКСТІВ

2017/18 академічного року на історичній програмі Українського католицького університету читався спецкурс «Львів за доби Івана Левинського: архітектура, культура, політика», розроблений автором цих тез. Одним з навчальних завдань був детальний аналіз двох текстів, які є важливими джерелами вивчення біографії І. Левинського: некролога, написаного журналістом Федом Федорцівим, та пізнішої меморіальної статті авторства робітника фабрики Левинського Івана Олексина. Цей аналіз привів до певною мірою неочікуваних висновків.

Тривалий час базовим («канонічним») вважався текст Олексина (див.: Олексин І. Життя і діяльність Івана Левинського // Іван Левинський: Його життя та праця. — Львів, 1934. — С. 8–22). Водночас некролог, складений Федорцівим й опублікований у річнику календаря «Просвіти», привертая меншу увагу дослідників (Ф. [Федорців] Ф. Іван Левинський // Ілюстрований календар товариства «Просвіта» з літературним збірником на переступний рік 1920. — Львів, 1919. — С. 341–343). Хоча саме він більшою мірою заслуговує на статус першоджерела.

Подібність двох текстів впадає в око у першому ж підході. В обох випадках бачимо одну й ту ж послідовність близько сорока основних семантичних блоків. Текстологічний аналіз виявляє не просто близьку подібність, але в багатьох випадках ідентичні фрагменти тексту.

У нарисі, написаному І. Олексиним, основні текстові компоненти є повторами тексту Ф. Федорціва — від вступного речення: «Іван Левинський уродився дня 6. липня 1851 р. в Долині, де його батько був директором народної школи» (стор. 9), і до фрази «Дня 4. липня 1919 року сходить з цього світа в 68 році свого трудящого життя» (стор. 21); обидва речення дослівно поторюють те, що написав Федорців (відповідно, на сторінках 341 та 343 некрологу).

Усі відрізки наративу, опрацьованого Ф. Федорцівим — наприклад, на стор. 341: «Тоді малий Іван пішов помагати дячкови в церкві. Мав гарний голос і се відчиняло перед ним перспективи дяківської карієри»; далі, на стор. 342: «Він бажав бачити жите в широких проявах, хотів чути людський гамір, стук машин, свист фабрик», «Всі найкрасші, найбільш імпазантні будівлі Львова... се твори Івана Левинського»,

«Специальностию Ів. Левинського була будова шпиталів і санаторий», і далі, аж до завершальної фрази: «Був прегарною людиною... Покинувши по собі щирий жаль і вдячну пам'ять» (стор. 343) — усі співвідносяться з майже «дзеркальними» повторами на сторінках меморіальної статті, опублікованої І. Олексиним. Звідси однозначний висновок: Олексин, фактично, перекопіював текст некрологу з незначними змінами.

Слід зазначити, що до цієї копійованої основи Іван Олексин додав власні цінні інформації — десяток переказів, які є важливими для реконструкції історичного портрету великого будівничого. Зокрема, на стор. 14 своєї статті він розповідає про традицію щорічного святкування уродин Левинського на фабричному подвір'ї та про його звичку об'їздити Львів однокінним візком. На стор. 15 — історія підмайстра, який вкрав 2000 цегол, але отримав прощення; на стор. 16 — про «вартових» на будівельних майданчиках. На стор. 18 дізнаємося, як Левинський забезпечував собі рекламу в трамваях, підкуповуючи кондукторів. Ці оповіді — цінний внесок Олексина, важливий для вивчення особи Івана Левинського.

Але, попри вартісні доповнення, у своїй основі стаття Івана Олексина — це копіяція (великою мірою — копіювання без змін) тексту Федя Федорціва.

Висновки:

1). Базовим джерелом вивчення біографії Івана Левинського слід вважати некролог авторства Федя Федорціва. Текст статті Івана Олексина є вторинним, похідним.

2). Життєпис Івана Левинського, представлений на сьогодні в історичних наративах, потребує певної «деконструкції». Необхідно продовжити пошук додаткових джерельних текстів окрім наративів Ф. Федорціва та І. Олексина.

Zhuk I.

PhD, associate professor,
Department of Modern and Contemporary History,
Ukrainian Catholic University

IVAN LEVYNSKYI'S BIOGRAPHY IN HISTORICAL NARRATIVES: AN ANALYSIS OF SOURCE TEXTS

During the academic year 2017/18, a special course developed by the author of these thesa was taught at the Ukrainian Catholic University as a part of the History Program curricula, named Lviv in the Age of Ivan Levynskyi: Architecture, Culture, Politics. One of its study tasks was a detailed analysis of two texts making important research sources of Ivan Levynskyi's biography: the necrology written by a journalist Fed Fedortsiv and a later memorial article by Ivan Oleksyn, a worker at Levynskyi's factory. This analysis led to somewhat unexpected conclusions.

Over a long period, Oleksyn's text was considered to be the basic («canonic») one (see: Олексин І. Життя і діяльність Івана Левинського // Іван Левинський: Його життя та праця. — Львів, 1934. — С. 8–22). Whereas the necrology compiled by Fedortsiv, published in the *Prisvita* calendar yearbook, fixed a lesser attention of the scholars (Ф. [Федорців] Ф. Іван Левинський // Ілюстрований календар товариства «Просвіта» з літературним збірником на переступний рік 1920. — Львів, 1919. — С. 341–343). Although it has been just this peace which deserves more the status of primary source.

Similarity of the two texts catches the eye from the very first approach. In both cases, one and the same sequence of some forty principal semantic units is observed. The textual analysis discovers not just a close similarity but in many cases identical fragments of the text.

In the essay by Oleksyn, the main text components are exact replicas of Fedortsiv's text — from the introductory sentence: «Іван Левинський уродився дня 6. липня 1851 р. в Долині, де його батько був директором народної школи» (page 9) through the phrase «Дня 4. липня 1919 року сходить з цього світа в 68 році свого трудяшого життя» (page 21); both sentences repeat verbatim what was written by Fedortsiv (correspondingly, on pages 341 and 343 of the necrology).

All the segments of the narrative developed by Fed Fedortsiv — e.g., page 341: «Тоді малий Іван пішов помагати дячкови в церкві. Мав гарний

голос і се відчиняло перед ним перспективи дяківської кар'єри»; next, p. 342: «Він бажав бачити жите в широких проявах, хотів чути людський гамір, стук машин, свист фабрик», «Всі найкрасші, найбільш імпульсивні будівлі Львова... се твори Івана Левинського», «Специальностию Ів. Левинського була будова шпиталів і санаторий», and further, up to the concluding phrase: «Був прегарною людиною... Полишив по собі ширий жаль і вдячну память» (page 343) — all these are related to almost «mirror» iterations on the pages of the memorial article published by Ivan Oleksyn. Thus there is the unambiguous conclusion: Oleksyn de facto copied the necrology text with minor alterations.

It should be noted that to this duplicated core Ivan Oleksyn had added valuable data of his own — some ten retellings important for the reconstruction of the great builder's historical portrait. Namely, on the page 14 of his article he tells about the tradition of the annual celebrations of Levynskyi's birthday in the factory courtyard as well as about his habitual rides across Lviv employing a one-horse coach. On the page 15 — the history of a prentice who had stolen 2000 bricks but was pardoned; page 16 — about the «watchmen» at the construction sites. Page 18 informs us on how Levynskyi secured his advertizing in electric trams bribing the conductors. These narrations are valuable contributions by Oleksyn important for the investigation of Ivan Levynskyi's personality.

But notwithstanding the valuable additions, the article by Ivan Oleksyn in its essence is a compilation (to great extent copying without changes) of Fed Fedortsiv's text.

Conclusions:

1). The basic source for studies on Ivan Levynskyi's biography should be considered the necrology by Fed Fedortsiv. The text of Ivan Oleksyn's article is of secondary, derivative nature.

2). Ivan Levynskyi's biography presented by now in historical narratives requires a kind of «deconstruction». The search for new source texts besides the narratives of Fed Fedortsiv and Ivan Oleksyn should be continued.